

A vezetői szerepek

DE GTK

Vezetés- és Szervezéstudományi Intézet

Szerepek

- Személyiség: az emberi tevékenység révén kialakuló és fejlődő pszichés képződmény, mely egyedi és sajátos.
- Egész életünkben fejlődik
- Személyiségfejlődés: tanulások sorozata, cél alkalmazkodás.
- Szociális tanulás: tanulás révén bekövetkező viselkedésváltozás
- Szocializáció: társadalomba való beilleszkedés

Szociális szerepek

- A társadalomban minden egyénnek meghatározott helye van.
- A kijelölt pozíció ad valamilyen „rangot”, státuszt az egyén számára.
- Társadalmi szerep: a státusszal, a státuszt elfoglaló személlyel szemben megnyilvánuló társadalmi elvárások, normák, illetve az ennek megfelelő tipikus magatartások összessége.

Szerepek típusai

- **Adott, tulajdonított szerepek:** beleszületünk, nem változtatható (nem, kor, rang)
- **Kivívott, szerzett szerep:** betöltéséért általában teszünk (foglalkozás, főnök, egyetemi hallgató)
- **Spontán, alkalmoszerű szerep:** egy-egy helyzetből fakadnak (társas utazás során kialakuló szerepviselkedés)

Szereptanulást segítő és gátló tényezők

- **A szerep tisztázottsága:** elvárások, könnyen tanulható
- **Elvárások összeegyeztethetősége:**
pl.: pályaválasztás során előzetes és tényleges helyzet közötti különbség
- **Tanulás a státusz átvétele előtt:** van-e lehetőség gyakorlásra

Szerepek és viselkedés

- Szociális szerepek: szerepelvárás-
szerepfelfogás-
szerepfogadás/elutasítás-
szerepteljesítmény
- Teljesítmény értékelés: megfelelő
helyen- jó szerepet- jól

Szerepek és viselkedés

- A szerepelvárásokat befolyásolja: közvetlen környezet, család, csoport, szervezet, társadalom.
- Vezetővel szembeni elvárásokat: környezet fogalmazza meg.
- A szerepelfogadás mindig valamilyen szerep teljesítményt eredményez.
- Henry Mintzberg: The Manager's Job

Mintzberg féle vezetői szerepek

Interperszonális szerepek	Információs szerepek	Döntési szerepek
Protokoláris (nyilvános megjelenés)	Információszerző	Vállalkozói
Vezetői (főnöki)	Információterjesztő	Zavarelhárító (problémakezelő)
Kapcsolatteremtő és ápoló	Szóvivő	Erőforrás-elosztó
		Tárgyaló - megegyező

Protokolláris szerep

- Általános megjelenés
- Öltözködés
- Határozottság
- Kommunikáció (nyilvános beszédek, hozzászólások)
- Karizmatikusság
- Ceremoniális viselkedés
- Energikusság: elsőként érkezik, utolsóként távozik
- Illem, protokoll
- Esettanulmány: nézz a szemükbe; Churchill

Leader szerep (főnöki)

- Motiváló képesség
- Igen – nem kommunikáció
- Dicséret és büntetés
- Elismerés és számonkérés
- Következetesség
- Méltányosság
- Konfliktuskezelés
- Ellenőrzés
- Beosztotti munkatársi kapcsolatok
- Esettanulmány: A részeges fejőmester

Kapcsolatteremtő- és ápoló szerep

- Külső kapcsolati szerep
- Szervezeten belüli kapcsolati szerep
- Kapcsolat kezdeményezés
- Fenntartás-ápolás (munka?)
- Kapcsolati tőke
- Kapcsolati háló – státusz
- Esettanulmány: A takarítónő kedvessége

Információs szerepek

- **Információ szerzés**
- **Információforrások** - külső
-belső
- **Információ értelmezés, értékelés**
- **Hatalmi tényező- felhasználás**
- **Esettanulmány: Felsőoktatási törvény**

Információt terjesztő (elosztó) szerep

- Továbbítás- szétosztás
- Szűrés
- Manipulációs taktikák
- Controll
  - célba érés
  - értelmezés
- Eset: Rómeó és Júlia

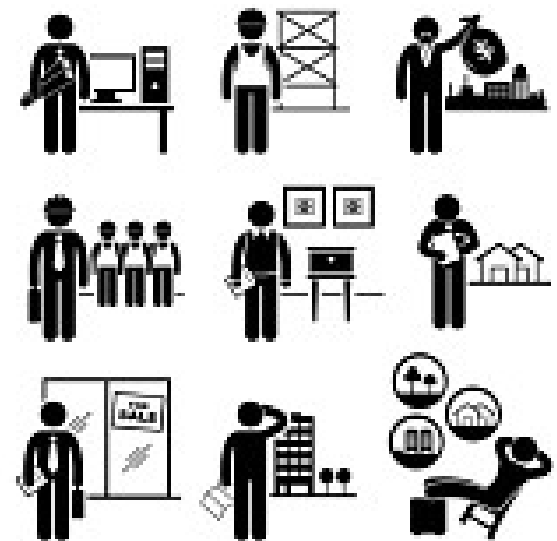
Szóvivői szerep

- A szervezetről **→** a külvilág felé
- Tájékoztatás
- Megjelenítés: arculat
- Véleményformálás
- Szervezeti imázs: külvilág
viszonyulása a szervezethez
- Reklámérték

Vállalkozói szerep

- Kockázatvállalás
- Probléma- észlelés- érzékenység
- Probléma megoldás
- A döntés képessége
- A konfliktusok felvállalása
- Eset: Élezd ki a helyzetet

Zavarelhárító szerep

- Céltudatosság: egy felettes vezetői szinttel szembeni elvárás
- A folyamatok ismerete (tapasztalat)
- A szervezetműködésének átlátása
- Konceptcionális képességek
- Összefüggések felismerése

Erőforrás elosztó

- Pénz, ember, eszköz, anyag – korlátozott erőforrások
- Szervezeti érdek ↔ rész érdekek
- Határozott, gyors döntéshozatal
- Következetesség
- Rutin
- Emberismeret
- Eset: Ez a mienk

Tárgyaló – megegyező szerep

❖ Eredményes tárgyalás eredményeként értelmezhető

❖ Tárgyaló

• Domináns

• Határozott

• Érdekvényesítő

Kényszerítő

• Eset: fekete-fehér

Megegyező

alkalmazkodó

udvarias

kompromisszumra

egységre törekvő

A vezetői szintek és vezetői elvárások összefüggése

Top menedzsment	Taktikai menedzsment	Operatív menedzsment
Koncepcionális	Koncepcionális	Koncepcionális
Humán	Humán	Humán
Technikai	Technikai	Technikai

Forrás: Kelly és Grimes (1993)

Hitt féle vezetői szerepek

Vezetési stílus

- A vezetési stílusokat a döntéshozatal módja és személyiség jegyek alapján tipologizálják
- Döntésközpontú: hogyan hozza a vezető a döntést, milyen részvételt enged másoknak a döntéshozatalban
- Személyiségközpontú: a figyelem irányultsága

DÖNTÉSKÖZPONTÚ LEADERSHIP ELMÉLETEK

- LEWIN KÍSÉRLETEI
  - Autokratikus
  - Demokratikus
  - Laissez-faire
- LIKERT EGYTÉNYEZŐS MODELLJE (SYSTEM I-4)
  - Keménykezű parancsoló
  - Jóakarató parancsoló
  - Konzultatív
  - Résztvételi csoport
- TANNENBAUM ÉS SCHMIDT MODELLJE
  - Hét fokozatú skálán értelmezik a beosztottak hatalomban való részvételét

SZEMÉLYISÉGGKÖZPONTÚ LEADERSHIP ELMÉLETEK

- MICHIGANI EGYETEM MODELLJE
  - Feladatcentrikus
  - Beosztottcentrikus (egymást kizáró)
- OHIÓI ÁLLAMI EGYETEM MODELLJE
  - Kezdeményezés-strukturálás
  - Figyelem (egymást nem feltétlen kizáró)
- BLAKE-MOUTON-FÉLE „VEZETÉSI RÁCS”
MODELLJE
  - Termelésre fordított figyelem
  - Beosztottakra fordított figyelem (9 fokozatú skála)

Köszönöm a figyelmet!!!